

HRVATSKI

SAMOBRAN

Glavni urednik:
 Miho Jerinić.

Izlazi na 5. i 20. svakog mjeseca.
— Predplata godišnja K 192— (D 48—) —
— " polugodišnja K 104— (D 26—) —
—: Predplata za inostranstvo 2 dolara godišnje. —:—
—: Oglasi po cjeniku — Rukopisi se ne vraćaju. —:—
—: Poštanski čekovni račun br. 38.004. — Zagreb. —:—
— Vlastnik: Františka Jerinić i drugovi. —
—: Izdavatelj i odgovorni urednik: Miho Jerinić. —:—
— Tisak: Pučka Tiskara —: Šibenik. —:—

NEODVISNO GLASILO ZA JAVNU KRITIKU, RAVNOPRAVNOST I SPORAZUM.

Jesi li član „Matice Hrvatske“; „Hrvatskog Radiše“; „Gajreta“; „Napredka“; „Hrvatskog Sokola“; „Hrv. Nar. Omladine“; „Matije Gubca“ i društava „Katarina Zrinska“ i „Hrvatska Žena“?

God. II.

ŠIBENIK, 5. VELJAČE 1923.

Br. 18.

Hrvatski apostoli u Dalmaciji. Atentat na Mata Drinkovića.

Pop Franjo Škrinjar, Miško Crljenak, Ivan Robić, nar. zast. te Luka Medar, Tomo Ferenčina, Zagorac i Vučić članovi Hrvatske republikanske seljačke stranke posjetio ovih dana sjev Dalm, gdje su od Hrvata kao i od naše braće Srba republikanaca bili primljeni oduševljeno. Kotarskom poglavarstvu u Benkovcu zasmrdio je taj njihov posjet srbskim i hrvatskim seljačkim republikancima i dade ih uapsiti. Bili su dovedeni u šibenske tamnice. Nakon što se je državno odvjetništvo uvjerilo da hrvatski seljački apostoli nisu počinili nikakav zločin pušteni su na slobodu.

Šibenski seljački republikanci su oduševljeno iščekivali njihov izlaz iz tamnice, ali netko, — komu u sjev. Dalm. smeta hrvatski, a eto sada i srbski seljački republikanski pokret — ukrao ih je u parobrod, a da ih nismo ni pozdraviti mogli.

Medjutim su se šibenski republikanci pobrinuli, da se koji od hrvatskih seljačkih apostola vrati u naš hrvatski Šibenik neka naši republikanci težaci čuju njihovu mirosnu rieč.

Pokušaj, da se dra. Mata Drinkovića u Šibeniku rastavi sa životom na sreću nije uspio. Svi triezmeni građani — osim demokratskih kaponja — osudili su najoštrije ovaj atentat. Jedini tko se nije ni maknuo, to je bila državna vlast.

Dr. Drinković sutradan 26. pr. mj. pozvao je službeno k sebi kot. Poglavarara i državnog odvjetnika i pozvao ih energično da vrše njihovu dužnost.

Šef policije g. Čatipović prima mastnu platu od poreza hrvatskog naroda; komesar policije g. Carević se tovi u Šibeniku od poreza hrvatskog naroda; gospoda sudci maste brađu od novaca hrvatskog naroda; komandat vojske u Šibeniku poteže platu od poreza hrvatskog naroda — pa svi ovi skupa mirne duše gledaju, gdje se hrvatski sinovi u Šibeniku grde i psuju, gdje im se prieti sa revolverima i pasjim korbačem.

Ma gdje smo, ljudi, ako i vi nieste izgubili obraz i poštenje? Kanite se svi ubijanja i zlostavljanja Hrvata, ako želite i u grobu imati mira. A vi svi, koji živite od poreza hrvatskog naroda i koji danas imate vlast u rukama ili vršite vaše dužnosti i branite naše živote, naša imanja, za to ste plaćeni, ili dajte nam puške da se sami branimo.

Nek se dereči, raholi i bani!
Pašovanju
I haranju.

Njegovom su kratki dani!

Ako bilo komu mjestni Srbi, to imadu bit najviše zahvalni dr. Drinkoviću za njegovu borbu od onog dana kada je ministar Aehrenthal tražio god. 1908, da Hrvati pravaši poprime onu sramotnu rezoluciju proti Srbiji, koju je zagovarao dr. Susteršić, a pobijali Drinković, Prodan i dr. Mile Starčević.

Povoljni glasovi.

Stigli su nam izvještaji iz ciele južne Dalmacije. Sudeći po istim — osim otoka — sva bukti u republikanskom plamenu. Sjedine li se hrvatske stranke u jedan izborni blok sa drom. Trumbićem, kao nosiocom listine, to je pobjeda Hrvatima osigurana. Radikali mogu u tom slučaju, — uza sve 300 vagona kukuruza, — doživiti podpunu fiasko.

Živila sloga Hrvata u Dalmaciji! Ovi izbori imadu pokazati da Dalmacija nije nikakva beogradska prirepina nego dio hrvatske naše domovine. Treba da idemo svi republikanci, pravaši i zajedničari u jednu izbornu falangu — i pobjeda je naša!

Na znanje.

Za vrijeme izbora naš će list izlaziti prama potrebi. Molimo da se ovo uvaži. Nakon izbora izlaziti će redovito na 5 i 20 svakog mjeseca. Prijatelji hrvatske slobode, ne žalite poduprijeti naš sitni rad sa predplatom i kojim suviškom.

Uprava.

Srbski Republikanci u sjev. Dalm. Sloga Hrvata u sjev. Dalmaciji.

Kako saznajemo srbski republikanci u sjevernoj Dalmaciji od Knina — residencije srbskog radikala dra. Novakovića do Obrovca, residencije dra. Desnice — odlučise kod budućih izbora glasovati za kandidate HRSS. Mi od srca pozdravljamo ovaj pokret naše istokrvne braće srbskih seljačkih republikanaca i kličemo: Živila braća srbski republikanci u sjevernoj Dalmaciji!

Između Hrvata — demokrati su izključeni — vode se ozbiljni pregovori za buduće izbore. Ima nade da će ju ovi pregovori donieti dobar uspjeh. Predsjedniku HRSS. Stjepanu Radiću poslalo se tačno izvješće o situaciji na odobrenje.

„Hrvatski Klub“ u Šibeniku.

Vlada je odbila potvrdu pravilnika ovog društva radi »mira i reda«, i na taj način zapriečila organizaciju Hrvata u ovom gradu. Svaka sila za vremena!

„Doli Austrijanac Drinković!“

Između poklika: Doli Radić! Doli Drinković! Doli Jerinić! čuo se je i poklik: Doli Austrijanac Drinković, koji je podržavao Habsburge! Kako se je ustanovilo sa svjedocima taj je poklik izustio jedan čovjek, kojemu se lomi stolica.

Šibenski težaci republikanci.

Kocka je pala! Zavedeni demokratsko-radikalnim obsjenama hrvatski težaci u Šibeniku lutali su simo tamo. Sad, kada su se uvjerali, da su ga sve stranke privarile, vraćaju se svomu hrvatskom imenu te ide u svoje jato u krilo Stjepana Radića. Ovu radostnu viest donosimo i nadamo se, da će naši šibenski težaci republikanci kod izbora jedno-glasno glasovati za listinu HRSS.

Živili šibenski republikanci težaci!

Hrvatska žuta ruka.

Hrvatski narod i hrv. ime — nakon postanka raznih struja iza minulih svjetskih ratova nalazi se na udaru tih struja, sve se natežu da hrvatskom imenu za sva vremena zavrnu šijom.

Vrhu toga nametnula se hrvatskom narodu tiranija, koja gazi ljudska prava, a ta pod pseudodemokracijom izgubila se do gorostasa buržoaske aristokracije, provedeć u pravo raskošni sistem vladanja i življenja. — Hrvat se mora latiti i najekstremnijih srestava, da tu moru sa sebe i hrvatskih narodnih svetinja zbaci.

Jednom dielu naše mladeži ucjepljen je od protivnika naših nekakav otrovni kvas, koji ju opija i odvraća od tog svetog [nam hrvatskog imena.

Naša hrv. mladež mora složno da ustane i da se organizira u skupinu, pa da ta bude hrv. čobanin i da ti čobani čuvaju čitavi hrvatski narod. Hrvatski čobane i mladeži čuvaj svoje hrvatske duše na svim poljima politike, kulture, prosvjete, morala, ekonomije i financija, te pravice u obće, da se nijedna hrvatska duša iz hrvatskog tabora ne izgubi.

Misao vodilaca za hrv. čobane neka bude:

1). Svaki sin ili kći, koje hrvatska majka i zemlja rodi i odgoji i iz hrvatske kuće potiče, mora ostati, raditi i mrijeti kao hrvatsko diete.

2). Javna lica u bilo kakvoj službi počam od pandura pa do bana i obratno, ili inače lica kod državnih ili inih većih poduzeća, koji šikanacijam proti prava i zakona i proti hrvatske nac. svijesti ili ustanove u obće, na hrvatskom narodu i po hrvatskim zemljama haraju ogriješ se o hrv. nacijon i slobodoumne svetinje.

Svako hrvatsko diete, koji proti svog hrv. naroda radi i postavši odmetnik, bježi u tuđji tabor kao i svaki javni faktor, bez razlike ikoje narodnosti, koji satrapski ili stranački postupa proti hrv. naroda ili u obće hrv. nacionalnih ustanova, takvi nedostojnik mora da pada od čobanske kuglice. Hrvatski čoban (ili kako da se nazove) organizira se u jedno društvo.

Uslov je u svemu: sloga, međusobno savjetovanje, pouzdanost, mirnoća i razboritost, lukavost ali u lukavosti i mudrost, diplomatska, samosvjesnost, dalekovidnost itd.

Do nas Hrvata malo ili ni zere ni kod huće ni vani kuće, nitko niš ne drži, a to za to, jer nismo složni ni organizirani kako valja. Onda ćemo bit štovani i jaki kad se složnim pokažemo.

Simo ili tamo zaletiti se, itd. ne vodi do svrhe i bezglavost je. Dapače padne kakov nevin hrvatski sin, a to je nevolja. Ima danas javnih gromovnika na hrv. grbači.

Kad najviši faktor medju nama i njih više izjave, po nalogu hrv. grude i po nalogu hrvatske sloge, da je ove i ovo hrvatska zemlja i hrvatski jezik i svi smo mi hrvatski sinovi, onda će hrvatski narod onim časom dignuti hrbtnjaču i pružiti ju i biti jak, a ne glavom klimati i klonuti.

Budimo si sviesni toga, da smo mi Hrvati u državi SHS. jedan mjerodavan faktor, koji ima široka polja za svoj nacionalni rad i ponos i dostojanstvo. — Samo će tako nestati hrvatskih odmetnika i hrvatskih izdajica i tirana nad hrv. narodom. Ovdje ću navesti jedan zalostan pojav:

Mi imamo velikih zaslužnih sinova, i karakter Hrvata, pa i koji su bili na visokim položajim, a danas?

A danas u našoj vlastitoj državi kako Hrvata, tako i Srba i Slovenca, ti sinovi kao iz nekog osobitog takta ili obzira prama nečem izmišljenom ili šta, velim, da se ti sinovi kao stide istaknuti hrvatsko svoje ime, pa onda podju u tuđe tabore ili stoje postrance neutralci, a kako rade, rade pod kojom drugom firmom a samo ne hrvatskom i naravski u hrvatskim nacionalnim redovim boraca — nema ih.

Oh kad bi svi sinovi, što ih je Hrv. narod odgojio i za polit. vodje izabrao „složni bili.“ Ali vidimo hrv. demokrate, popove, slobodne tribunaše itd. sve k vragu raštrkano kao žohari. Pa vidimo zemljoradnike u Dalmaciji? Sve samo ne svi u hrvatsko kolo žalosno? Dakako naš veliki sin Dr. Ante Trumbić nije odmetnik, već stoji u svom kutu, tuži i plače, što je bio za stolom sa balkanskom liscicom, a danas je žrtva svog poštenja i karaktera.

Kod drugog sviesnog naroda n. pr. odmetnici i izdajice kao: Kveder, Wilder, Krizman, Lukinicsbaci i drugo smeće, koje i hrvatska gruda i žuljevi odgojile za svoju sramotu ne bi se ovakvi odmetnici mogli ni pojaviti na javnoj pozornici.

Hrvatska Omladino!

Imaš li i zere hrvatske svijesti u sebi, a ako ta nije umrla, probudi se i na noge pa budi čobanom hrvatskog naroda, budi njegova žuta ruka.

Osloni se čobane o hrvatsku div-ženu i podjite oboje svom seljaku. Saslušajte seljaka i on će Vam dati dobar savjet.

Čobane! pomozni ženi a žena će tebi i tako će te nevoljnoj i nesložnoj našoj inteligenciji ucjepavati hrvatsku nacionalnu svijest i onda ćeš lakše svoje stado na okupu održati.

Množili se hrvatski čobani!

Osiek.

Juraj Kovačević.

Grga Petković na vješalima.

Čuci — čukundruci nerazumiju borbu hrvatskog naroda proti Pasićevoj sili, da Dalmaciju prisajedini Velikoj Srbiji pa evó i ova.

Optužnica.

Kr. Državno Odvjetništvo u Šibeniku tuži sudbenom dvoru I. Molbu u Šibeniku, nadležnom po §§. 13, 81, 56, kp.

I. Grga Petkovića pk. Mate, težaka, od god. 34. iz Budake:

a) što je u prvoj trećini god. 1922. u Budaku, i okolici javno raspačavao i širio tiskopis „pod naslovom“ Poruka narodu Dalmatinske Hrvatske, tiskan u tiskari Merkur u Zagrebu a nosi datum: Split o novoj godini 1922, koji svojim sadržajem [draži Hrvate na plemensku mržnju proti Srbima i povredjivanjem izmišljenih i izopačenih stvari i oporučavanjem uredjenja državnih one mrzosti i presrede izlaže i [rečenih uredjenjima podiže:

b) što je dana 18 ili 19 februara 1922 putem iz Zlosela u Šibenik govorio javno; da iz ove države nema ništa i da je sve nardarija, te tim oporečavanjem i ismijavanjem uredjenja državnih one prezrenju izloži i važnost njihove pobijao i u ostalim nepovjerenje prema istim podizao;

c) što je dana 17 marča 1922, u Budaku javno govorio: „Naša država ne valja ništa ona je propalica došla je guma gurici a te će naći da joj nema pomoći“ do sada oni, koji su za državu ne znadu kada će ni što će, država je propala, niši ima upravitelja a niši

ga poznajemo osim Radića, kad bi ja ovo kazao vlastima oni bi me dobro istrkli.“ i tim javnim povrijedjivanjem izmišljenih stvari i oporošavanjem uredjenja državnih one mrzosti i prezrenju izložio i u ostalim nepovjerenje prama istima podizao;

II. Ivana Orlovića pk. Vide, težaka iz Budaka, od g. 45.

III. Vica Orlović pk. Grge, težaka iz Budaka od g. 22.

IV. Vunić Jakova pk. Ante, težaka, iz Stankovaca odg. 32, što su prigode navedene pod b) i c) javno odobravali rieči navedene pod I c) koji je izgovarao Petković i tim su povrijedjenjem izmišljenih stvari i oporošavanjem uredjenja državnih one mrzosti i prezrenja izložio i u ostalim nepovjerenje prama istima podizali.

Počinili su tim okrivljenici: Petković Grgo pod a) b) c) opetovano prestupljenje po § 103 srp. k. z. te se ima kaznit po §§ 69 103 srp. k. z. svi ostali okrivljenici pristupljenje po § 103 srp. k. z. te se imadu kaznit po istom §. (Nije istina!)

Obrazloženja.

Okrivljenici su pristaše republikanske seljačke stranke i kao takvi vode propagandu za istu, ali je vode na način protuzakonit.

Grgo Petković je vodja te stranke u Budaku i cijeloj okolici, on prima stranačke novine i on šalje dopise i informacije i prima upute od Radićeve stranke. (Živio naš Grga!)

On u raznim prigodama, da lakše uspije u propagandu za tu stranku, kuša, da uzdrma u narodu povjerenje u državnu uredbu, da pobudi mržnju na sve ono što predstavlja današnji državni oblik. Ta je bila njegova svrha a kad je resturao i širio tiskopis „Poruka narodu Dalmatinske Hrvatske“ i kad je izrekao rieči navedene pod b. c.

On priznaje, da je širio spomenuti tiskopis ali tvrdi, da je to bilo u doba, kad nije znao, da je taj tiskopis sudbeno zaplijenjen i zabranjen. Nego ovaj izgovor se ne može uzeti u obzir. Pošto je sadržaj tiskopisa takav, da su u njima sve oznake prestupljenje po § 103 srp. k. z. svaki onaj koji je širio taj tiskopis mora da odgovara po § 103 srp. k. z. i bez obzira na zabranu raspačavanja. §. 103 srp. k. z. predv. razlike, da li je rieču ili tiskopisom počinjeno ono djelo. Svakako širenje tiskopisom se ima smatrat načinom najveće javnosti.

Djelo navedeno pod b) svjedoči Miletić Marko a djelo pod c) kao što i djelo na teret ostalih okrivljenika, svjedoči Brčić Božo Ivanov.

Okrivljenici poriču, da bi bili ova djela počinili, ali nema nikakva razloga na vjerovat navedenim svjedocima.

Ovako glusi obtužnica a mi tražimo, da se iz Hrvatske Dalmacije izbaci stari srbski kazneni zakon. Nismo Srbi, da nam se sudi po srbskom — biè.

Uspomeni Luke Jelića. *)

Pun mladenačkog žara za znanošću, za istraživanjem, za naukom, tek što je prevalio 58 g. života; kad je mislio opočiniti, kad

*) Opaska. — Prošle godine na 2. veljače u Stari kod Splita umro je jedan neobični čovjek, jedan veliki sin hrvatskog naroda, a da se o njemu, i njegovom životu i radu nije ništa osobita niti čulo poslie njegove smrti. Don Luka Jelić, čovjek znanja i siromaštva, spadao je medju originale prvoga reda. U slavu njegovoj aspomeni donasamo gornju sličicu o njemu, a bilo bi poželiti, da koji od njegovih bližih znanaca posakupi sve priče iz njegova života, te da ih se objelodani nek današnjoj mladosti, u kojoj propada idealizam, bude uzor. — Ured.

je uhvao naći oporavka narušenom zdravlju i podignuti svoje uvele snage, na korist nauka i historije, uprav tada je prestao njegov život. Umro je On, koji je vas svoj život, svoje umne snage, svoj trud bio posvetio Vjeri, Znanosti i Domovini. Njegov neumorni rad sačinjavati će ne mali prilog domaće naše poviesti, i baš kad je spremao svoje najnovije djelo o prahistoriji praslavenskih naroda umro je, nedečekavši da ugleda svietlo dugotrajni plod njegovih dubokih proučavanja indoeuropejskih naroda.

Don Luka Jelić rodio se je 1863 u Vranjicu. Svoje djetinstvo i prve škole dovršio je u donjim Kaštelima. Gimnaziju je svršio odličnim uspjehom u Splitu a bogoslovje u Zadru. Zatim je pošao u Rim, gdje je postigao doktorat kanonskog prava i tom prigodom bio odlikovan zlatnom medaljom za svoj odlični uspjeh. U vječnom gradu, središtu stare kulture i katol. crkve proboravio je 6 godina baveći se naukom i arheologijom zanosom mladosti svoje, jer rođen blizu Solina i njegovih iskopina, zaljubio se je u arheol. znanosti i posvetio se je njoj na bogatom polju grada Rima, gdje svaki kamen, svaki stup, svaki predio govori o staroj umjetnosti, kulturi, o kršćanskim iskopinama, o klasicizmu i veličini onog naroda. Uz profesora arheologije De Vaala stekao je i obogatilo svom um blagom, koga je imao prijetiti u svoju domovinu, da i amo nastavi iztraživanja rimskih, kršćanskih i hrvatskih spomenika.

Ali prije podje u Beč, da se za 2 godine usavrši u specialnoj arheologiji.

Pošto je u to vrijeme bila ispražnjena Stolica poviesti i kan. prava u bogoslov. Zavoda u Zadru, bi imenovan profesorom ovih dvaju važnih predmeta.

Za više od 20 godina predavao je svojim učenicima crkvenu poviest i kanonsko na katedri zadarskog bogoslovija,

Ugodno ga se sjećaju njegovi mnogobrojni učenici, koji su sada rasijani po župan Dalmacije i profesorskim stolicama, kako je on velikom intenzivnošću i umnim proučavanjem tumačio »kantonalna« pitanja crkvene i svjetske poviesti. Komu nije poznat njegov specialni diktat o prvim progonstvima crkve, o katakombam i podzemnom Rimu, o poviesti crkv. raskola, o sv. Braći Ćirilu i Metodu, o hrvotaksi narodnih svetaca južnih Slavena?

Kako su zanimiva bila njegova predavanja o najvažnijim događajima historije u pojedinim vjekovima, kao o Konstantinu, o Karlu Velikom, o pokrštenju Slavenskih naroda, o reformaciji, o vjeku humanizma, o Henriku VIII. o Grguru VII. o Umjetnicim Rafaelu, o Mihelangelu, Ticianu, o piscima Dantu, Taku, Foscolu i dr. o fran. revoluciji i kobnom uplivu na katol. crkvu — o Napoleonu Velikom i Papi Piu VII.? Sva ta duga i mučna predavanja, nisu kod njegovih slušalaca osjećala, na najmanje dosade ni umora. Znao ih je začinjavati liepim humorom, praktičnim opaskam, zanašao je sebe i njih u više ideale i više poglede. Kao pragmatista znao bi uspješno prispodabljati starije

i novije vjekove historičnih događaja i izvodjati praktične zaključke osobito iz odnošaja crkve i države u raznim vjekovima.

Mnogo je mislio i na bogoslovni zavod i njegove učenike i predlagao na kompetentnom mjestu mnogo dobre reforme. U okolici zadarskoj otvorilo mu se je široko polje arheologijs. rada. U Ninu i Biogradu i u ravnim kotarima svugdje je dospjevao do ravna iskopinama i da slobodno vrijeme od škole posveti spomenicim narodne historije. Bavio se je i asanacijom onih nezdravih mjesta, tako da današnji stanovnici blagoslivljaju njegovu uspomenu. I na peru je bio plodan.

Njegove učene radnje izašle su u raznim stručnim Smotram; neke su pisane njemački, neke francuski, jedne talijan. druge latinski, Hrvatski je pisao u arheološ. Vjesniku u Zagrebu n. pr. o Splitskom zborniku i iskopinama u Biogradu na moru. U glasniku Matice dalmatinske o raci sv. Šimuna u Zadru, o Vranjaniu Maškoviću. u Zagreb. Prosvjeti: Naše uspomene u Mlecima. U zborniku jugosl. umjet. spomenika pisao je o zavjetnoj spomenišci slavenskih apoštola u Vatikanu, o dvorskoj kapeli sv. Križa u Ninu, o spomenicima grada Nina. U splitskom buletinu o iskopinama sv. Anastaziju kornikularu, solinskom mučeniku i o dalmatinskoj arhitekturi.

Još god. 1891 pisao je u rimskom Quartalschrift njemački o grobištu u Manasirimam i sarkopagu dobra Pastira.

U Parizu iste god. izašla je na francuskom jeziku njegova zanimiva radnja o Evandjelizaciji Amerike prije Kristofa Kolmbe.

Talijanski je pisao o hrvatskom zavodu sv. Jerolima u Rimu i o glagoljačkoj liturgiji

u svomu početku i razvijanju historično-juridičnom.

Latinski je pisao o liturgičnom jeziku južnih Slavena, o historičnim vrelima glagoljske liturgije od XIII. — XIX. vjeka.

Mnogo ima još manjih radnja, što je njegovo marno pero obradilo, a koje su bile tiskane po raznim novinam i časopisima. Dr. Luka je bio zaslužan i oko ustrojenju društva »Bihač«; arheol. muzeja hrvatskih iskopina u Kninu. Izdao je raznih knjiga marom svoga nauka i o vlastitom trošku. Mnoge znamenite akademije učinile su ga svojim članom. Bio je odlučni zagovaratelj glagoljice i odvažno branio naš zavod sv. Jerolima u Rimu, gdje je svoje vrijeme boravka stanovao i poblizje upoznao njegovo utemeljenje, poviest i naša prava.

Bio je neutrudivi radnik od rana jutra do mraka a često od mraka i do zore, koliko ga je puta zora zatekla perom u ruci za pisačim stolom! U zanosu takova rada, skoro nije jadan ni osjetio, narušio svoje zdravlje. Tek onda je vjerovao, kad su ga fizične snage počele izdavati. Očini vid bio je izmoren, žiyi od napora oslabljeni a pluća počela malaksavati. Tada je bio primoran ostaviti školu i znanstveno polje i povući se u mir da opočine, ali isto nije počivao. Radio je koliko je god mogao. Ali stara bolest pojavi se jačom intenzivnošću. Misleći da će ga blago podneblje kaštelanskog primorja ozdraviti došao je amo — i na oko se je nešto bio oporavio, nu nemila boljetica ne popusti, već ga u brzo shrva, uništi, umori bez milosrdja.

Pop Ivo Vuletin.

Pobjeda radikala u sjev. Dalmaciji.

Izborna kampanja još nije ni počela kod nas, a već se je sa matomatičnoj sigurnošću ustanovilo, da će srbski radikali, koje će pri izborima poduprijeti svi oni elementi, kojima je do toga da se u Dalmaciji uguši i zadnji hrvatski dah, odneti podpunu pobjedu u sjevernoj Dalmaciji. Od pet mandata računa se da će srbski radikali u najnesretnijem slučaju odneti četiri. Jedan mandat drži se da će dobiti zemljoradnici, dok ostale stranke, veli se, ostati će bez mandata. Dosadašnji pokušaji, da se Hrvati, kojih je u sjev. Dalm. 100.000 prama 80.000 Srba slože i da izadju s jednom listinom nisu uspjeli. Veliki antagonizam vlada izmedju zemljoradnika, koji se počimlju približavati seljačkoj republikanskoj stranci i pučkaša, koji se ne mogu da prijatelje sa dalekosežnim pogledima republikanske ideje. Mi smo obzirom na to, da će nas Hrvate u sjev. Dalm. prignječiti srbski radikali, kako nas je nekada prignječio bio Mlečanin, zagovarali, da sve stranke suspendiraju njihov program pri izborima, a da Hrvati idu na bojno polje pod devizom: Hrvati — na okup!

Ta naša akcija nije uspjela! Nesloga Hrvata u sjev. Dalm. osigurava pobjedu srbskim radikalima!

U sjev. Dalm. dolaze u obzir sliedeće stranke: Srbski radikali sa 80 hiljada duša. S njima poći će »Hrvati« demokrati i orjunaši, kojih će bit jedno 2—3 hiljade u najboljem slučaju 5 hiljada. Ono 95.000 Hrvata dieli se u pet stranaka. Republikahsku, zemljoradničku, pučku, zajednicu i socialiste. Po jakosti ni jedna od ovih pet stranaka sama za se ne može računati na količnik. Izgled je takav, da će radikali odneti četiri mandata, a peti će joj se dignuti i dati najjačoj hrvatskoj listini. Kada bi se pak Hrvati složili, te izneli zajedničku listinu oni bi mogli da Srbima odnesu tri mandata.

Ovo smo mi predložili našim vodjama i nadamo se, da će ju se u zadnji čas složiti. Ne dodje li do zajedničke hrvatske listine — u sjev. Dalm. — tada po Hrvate zlo i naopako.

Policijski komesar - Miljunaš.

Mnogi nas pitaju u Sibeniku, da li je nama poznato, u kojeg je trgovca policijski komesar Niko Carević kupio njegovo novo elegantno zimsko odielo, onaj fini Winter mantel, i onaj moderni klobuk. To su privatne stvari g. Carevića i nas u prvi mah nije ništa zanimalo odkle je Carević dobavio fine postole i koliko je za njih dao. Ali kada se je po Sibeniku počelo šaptati, da kom. Carević od njegovih dohodaka može mjesečno ulagati liepu svotu novaca u banke, da se on jedini državni činovnik u Sibeniku ne davi

purom i fažolom, nego, da mu je već dodijala tučevina i zečevina, odkle njemu tolike silne pare, dok šibenski težak nema ni pure. Jedan član liste tajnih špiuna u Šibeniku, jedno se večer opio i u pjanstvu se razglagoljao i naš reporter imao je prigodu, da iz njegovih usta dobije zanimiva materijala iz pašaluka kom. Carevića. Među izvore njegovih mastnih doprihoda spada: javna kuća, kino Tesla i Edison, sve zabave građana itd. Ovo su unosna vrela kom. Carevića.

Tajni špijun računa, da Carević dobiva iz ovih vrela kojih 16 hiljada k mjesečno poprično, ali priznaje, da na ovoj dobiti sudjeluju još i neki članovi redarstva, tužio se je jedino, da je on slabo plaćen.

Mi držimo da nije pravedno ni u redu, da se svi ovi prihodi diele na dosadašnji način, te pozivljemo Kotarskog poglavara, da poradi oko toga, da se svi ovi prihodi unaprieda budu porazdieliti između humanitarnih ustanova i nižih činovnika pa i samim redarim da se kupe dobra odijela i obuća. Kad ih ima kom. Carević zašto drugi moraju hoditi po gradu slabo obučeni?

Književnost i Prosvjeta.

Milan P. Gjorgjević. — Srbija i Jugoslaveni, za vrijeme rata 1914—1918. Izdanje Svetslovenske knjižarnice Beograd 1922. Ciena 30 din. — Ovu knjigu vriedi da Hrvati pročitaju. U njoj će naći sliku i priliku „sihnika“ Pašića. Kao što je za vrijeme rata bio protiv nas Hrvata, tako je i sada nastavio njegovu suludnu politiku. Ali dokle?

Dan prosvjete. Dva puta je već hrvatski narod proslavio „Dan prosvjete“ na rodjendan biskupa J. J. Strossmayera, 4 veljače. Svaki je put dobio poticaj za prosvjetni rad, svaki je put skupio i snage za taj rad. Ali naše su kulture potrebe ogromne. S toga moramo svake godine iznova poticati, iznova skupljati svoje sile. Toga radi „Prosvjetni Savez“ moli i ove godine sve prosvjetitelje, da prirede „Dan prosvjete“, da djeluju u svom krugu, da osokole one, koji klonuše, da probude one, koji još spavaju.

Široko je polje, a radnika malo.

Izborni zakon. Izišao je novi izborni zakon sa tumačenjem sveučilišnog profesora dra. Lad. Polića. Knjiga je sada vrlo aktualna, jer će se ovi izbori obavljati prvi put po ovome zakonu, a dr. Polić razbistruje u svome tumačenju sve nejasnosti zakona. Sadržaj je knjige: Uvod. O izbornim okruzima. Biračko pravo. Birački spiskovi. Kandidacija. Kako se utvrđuje rezultat izbora. Izborni kalendar. Izborni material. Glasačka mjesta. Glasanje. Zaključak glasanja. Glavni birački odbori. Krivice i krivični postupak itd. itd. Ciena Din 20.- (Dvadeset dinara) a nabavlja se kod Čirilometodske knjižare, Zagreb, Preradovićev trg. 4.

I. Bos. Hec. tvornica turpija —
JOSIP MEGLIĆ
Vareš Majdan Željezara
Preporuča sve vrsti novih turpija i rašpa na veliko i za malo te prima na novo oštrenje istrošene.
Cjenici na zahtjev badava i franco.

— GRUBIŠIĆ & COMP. ŠIBENIK —
Glavno zastupstvo tvornice „Sufida“ za Kraljevinu SHS.
Rasprodaja Karbida i umjetnog gnoja.

Preporučamo se kao domaća tvrtka
Staklana VJ. FRANZ — Zagreb
Jelačićev trg 7. — Telefon 22—42.
Bogato skladište staklene i porculanske robe. — **Staklenih ploča** i ogledala svake vrsti i veličine.
Opletanih bocuna (deinyoka) od 3 do 50 lit.
Veliki izbor svjetiljaka za petrolej i električnu. Najfinija **Kristalna luksus roba.**
Prodaja na malo i na veliko.

— I. STJEPUŠIN — SISAK —
Preporuča najbolje **tambure, žice, partiture** i ostale potrebštine za sva glazbala.

Ženske Cipele.
Za jesen i zimu dobijete par dobrih elegantnih ženskih cipela sa pravim djonom (poplatom) uz cieniu od samo
Din. 75.—
Pošaljite odmah naručbu sa oznakom broja i novac na **MARIJAN GAMULIN, Vukovar** Zrinskijeva ul. 8. (Sriem)

Drogarija
VINKO VUČIĆ — ŠIBENIK
Skladište kemijskih proizvoda, laka, boja, gumenih predmeta i o. — **Optika.** — Naočala. — Cvikera. Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu. — **Primaju se popravci.**

Lječilište Rogatačka Slatina
Postaja Grobelno južna željeznica
Lječilište ima tri vrela.
Tempel vrelo - Styria vrelo i Donati vrelo.
Zdravstvene vode ovih vrela pospješuju probavu, lieče kronične katare želuca i crijeva; piju se proti bolestima jetre, bubrega, debjelini, hemoroidama, žučnom kamenju i šećernoj bolesti.
Sezona traje od 1 svibnja do 15 listopada.

Za pranje rublja je najbolje sredstvo
VOLANJEVA LUŽNA.
Naručbe na **EUGEN VOLANI, ZAGREB,** Gundulićeva ul. 14.

Dragutin Šeppek Prilaz 35 Zagreb
Vlastiti proizvod svih vrsti „**LIMENKA**“ za lak, firnajs, terpentin, ulje, petroleum, 3—20 kandite itd.
Patentne limenke za uljene boje itd.

Poduzeće za elektroindustiju
„AMPERE“
Telefon int. 13—82 — **ZAGREB** — Ilica 129.
Preporuča se za izgradnju malih električnih centrala; rasvjete mlinova; uvadjanje telefona; kućnih zvonaca i svih u elektro struku zasjecajućih poslova.
Tvornica rasvjetnih tjelesa (Lustera); elekt. peći za grijanje i raznih elektr. aparata.

Mljekarna „SUNJA“ šalje
Po duzt. Imperial sir Dinara 28.—
franko pošta 4. duzeta
Kg. Liptauer sir Dinara 12.—
„ Kravje maslo Kg. 44.—
„ Trapist sir 26.—

3—8
Nova krznarska radnja
u **SARAJEVU - Kralja Petra ulica 20**
s dugogodišnjom praksom u inozemstvo preporuča se cijenjenom građanstvu u Sarajevu i u provinciji za svakovrstnu stručnu izradbu, za popravke i moderniziranje sveg što u ovu struku spada.
UČINJANJE I BOJADISANJE KOŽA. — — —
— — — **POSLUGA TOČNA I BRZA.**
Andrija Franjo, krznar.

HUGO SEMANN, BJELOVAR
URAR, DRAGULJAR I OPTIČAR NA VELIKO TRG MARJE VALERIJE.

preporučuje svoje bogato skladište raznih nakita za gospodje i gospodu, raznih servisa, jedačeg pribora i ostalih prigodnih darova za Božić i Novu godinu, imendane i rodjendane u zlatu ili srebru. Kina srebro kao Duple. — Najprikladniji dar je za svaku prigodu od zlata ili srebra kupljeni predmet, u koji se konačno i najbolje danas novac ulaže, a najpovoljnije kupuje kod poznato solidne i jeftine urarske i draguljarske 3—6 radnje.

Garantiraro čiste
ANILINSKE BOJE Indigo 100%
Indigoküpe 60%
Bisulfit i Kemikalije
dobiva se kod **EUGEN VOLANI, Zagreb** Gundulićeva ul. 14.

IVAN i J. CAGARIĆ - Zagreb
Maksimirska cesta 51 i 55 (vlast. kuće).
Trgovina prekomorske robe i željeza.
Veliko skladište gradjevnog materiala: greda, dasaka, letava, vapna, cementa, trstike, sadre i ljepenke i t. d. i t. d.
Sklad. ploča za polaganje proti vlazi, crlepa i opeke.
Telefon 177. — Telegrami: **Cagarić - Zagreb.** 3—3

Jugoslavenski javni bilježnik u Sjevernoj Americi.
PETAR REŠKOVAC
1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.
Zastupan u svima ostavinskim i inim poslovima i razpravama. Utjerivam otštete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnine za nmrlu u svim slučajevima. Izradjujem sve pravne i ine dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imadu svoje rodbine, koja će se za njih pobrinuti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu.
1 br. 320-III-VI.

BANKA ZA TRGOVINU OBRT I INDUSTRIJU
dioničarsko društvo.
Jelačićev trg. 4. - **ZAGREB.** - (vlastita palača)
Dionička glavnica: s pričuvima Din. 23.000.000.- K 92.000.000.-
Telefon: 2-85, 7-96, 11-94, i 15-54.
Brzjavni: Trade i Trgovanka.
Podružnice. Koprivnica, Ruma.
Alifilirani zavodi: U svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi.
Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak.
Eskomptira: mjenice i devize.
Financira i osniva: obrtnička trgovačka i industrijalna poduzeća.
Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.
Podijeljuje: predujmove na vrijednosne papire.
Burzovne naloge: obavlja kulantno i točno.
Izdaje: čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu i inozemna mjesta.
1—12